

FÖIÄ ENCICLOPEDICÄ LITERÄRÄ, APARE IN FIECARE LUNÄ DE DOUE-ORI

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 12 coröne
Pentru România şi străinătate . . . 17 franci

PROPRIETAR ŞI REDACTOR:

IOAN BACIU
preot.

Preţul inserţiunilor:

Pentru publicaţiunile de 3 or. ce conţin cam 150 cuvinte 6 cor.; 200 cuvinte 8 cor. şi mai sus 10 coröne

Madame Tallien.

— Tip de femeia din marea revoluţiune, de Dr. Alb. Wittstok. —

(Urmare).

Intre tribună şedea marchisa de Fontenay; ea îl vedea pentru a treia oară, ea îl află frumos, ameninţător, aproape grozav. În ziua aceasta înţelese ea suveranitatea poporului. Ea aplaudă ca tot, preţ carii i electricasase Tallien. Ea cugetă, că omul acesta trebuia să aibă un viitor. La aceasta epocă, în fiecare zi se înalţa o nouă figură pe orizont, înse căte nu cădeau sara eră jos. Re-numele lui Tallien însă ţinu mai mult de o zi.

Prusienii stăteau acum chiar pe pământ francez. „Ţara e în pericol!” se audea stîrgînd din toate părţile, şi patruzeci mii de voluntari se aflară îndată pe câmpul de bătăie. Atunci sosi scirea, că, Verdun-ul e cuprins. Ei bine, dişe Parisul care turba, se ne scapăm atunci dară cel puţin de dusmanii interini şi acum se începura măcelurile din septembrie, o pagină asemenea tristă în istoria acelor zile.

După aceste evenimente Tallien ajunse reprezentantul poporului. Alegerile se făcură sub influinţa întâmplărilor dela 10 August; în noua adunare naţională s'au trimis omenii de inimă şi spirit, înse tot republicanii!

Să nascură două partide, girondiştii şi iacobinii. Cei dintâi voiau să crute sângele regelui, înse cei din urmă biruira. La 17 Ianuar preşedintele, enunţă: „Declar, că, Conventul a condamnat la moarte pre Louis Capet.” El fu tîrit, la 21 Ianuar, pre eşafod. Călăul Samson arăta poporului capul şi mulţimea strigă: „Traiască republica!” Dîmna de Fontenay versă două lacrimi! una pentru rege şi una pentru Maria Antonietta. Şi cu toate acestea şi „ea strigă: Traiască republica!”

Tallien desvolta o mare activitate în Convent. Robespierre încă nu presinţea în el pe un al doilea Brutus. După ce părinţele Gregorius disese fost într'o şedinţă furtunosă, că: „Regii sînt în lumea morală cea ce sînt monştri în cea fizică,” se aduse legea: „Conventul decretează, că instituţia regească e abrogată în Franţa.” Acum nu mai putea se dăinuiască mult nici un om ca

Robespierre. Se audeau deja voci, că au dorit republica dar s'a schimbat numai tirania, şi nemulţămiiţii se înarmară deja, ca se răsörnă pe dictatorii.

Curînd după acestea fu trimis Tallien, din încredinţarea Conventului, la Bordeaux, şi aici avea să resară Teresia Cabarrus în inima lui pre cum şi în viaţa politică.

Oraşul Bordeaux duşmănea pe iacobinii şi se ridicase în contra regimentelor acestora. De acea avé să se facă acum o robespierreadă — cu ajutorul gilotinei. Nemulţămirea şi neliniştea înse crescu cu atât mai tare. „Răsboiu tiranilor!” era strigatul general. Tallien lasă să se facă o mulţime de arestări, şi chiar şi dacă nu a ajuns la nimic prin aceasta, în ce priveşte preoţimea, emigraţii şi nobilimea, este totuşi adevărat, că ia succes se metamorfosese în cătva poporaţiunea. Oraşul Bordeaux fu desarmat şi iacobinii cei roşii erau în fruntea administraţiei. Toţi căţii nu erau sansculoti, fara aruncaţi în tenniţa. Tallien şi Ysabeau îşi manifestară fanatismul libertăţii într'un chip așa de grozav, încât li-se trimiseră scrisori anonime, prin cari li-se dădea se înţaleagă că omorurile vor fi răsplatite cu omoruri. Prin acestea înse sörtea oraşului se înrătăi şi mai mult.

Unul dintre cei gilotinaţi a fost senatorul municipal Vigne. Chiar şi primariul oraşului Bordeaux încă fu executat. Oraşul mota în sânge şi foc. Şi în toiu acestor scene, un sansculot rapoartă Conventului, scriînd: „Tallien şi Ysabeau şi-au căştigat merite mari pentru patriă, dar mai au încă fôrte mult de lucru.” După moartea rebelilor se va auđt strigînd: „Traiască partida iacobină, traiască iacobinii, republica e mântuită!”

Crimele revoluţionari ale lui Tallien înse, aveau să se sfirşească subit. El nu era un om al terorismului; şi dacă a introdus tirania în Bordeaux, aceasta a fost, fiindcă el credea, că, gilotina va aduce un viitor mai bun pentru naţiune.

Marchisul şi marchisa de Fontenay, voiau să se refugieze în

Spania, la tatăl ei, contele Cabarrus. Dômnă de Fontenay o girondistă, se lăsase răpită de curentul revoluționar, marchisul înse, un om al vechiului regim, nu voia să-și jertfească pe altarul patriei, titlul, prerogativele și chieile comorilor sale. El s'a fost ascuns, și se hotări să-și părăsască patria. Teresia Cabarrus nu se simțea fericită în căsătoria, dar cu toate acestea, ia ora primejdiei stătu credincioasă alături de bărbatul ei și-i urmă. Când ajunseră, în drumul lor, la Bordeaux, o naifă englesă cu trei sute pasageri din familii nobile și roialisti, tocmai avea de gând să plece din Bordeaux. Inșă Căpitanul engles, un adevărat neguțitor, nu voia se desfacă pânzele, mai înainte de ce încă nu ar avea la mână celea trei mi de franci ce i lipseau. „Ce,” strigă dōmnă de Fontenay, „ōmenii se peară din pricina afurisiților de bani?” Și fără să mai asculte de bărbatul ei, alergă la căpitanul plătindu-i suma. Dar fapta aceasta nu remase ascunsă dinaintea Iacobinilor. „Aceasta e femeia, care a mântuit pe aristocrați!” strigă poporul năvălind asupra ei și sfircându-i vestmintele. Zădarnice erau cuvintele ei: „Eu nu sum o dușmană a poporului, priviți cocarda mea!” Tumultul de popor creștea tot mai mult și o duseră tirăiș. În momentul acesta sosi Tallien. „Cunosc femeia aceasta,” zise el către Sansculoți. „Dacă e vinovată, va avea să se infătoșeze înaintea tribunalului. Voi sunteți înse cu mult mai mari marinimoși decât se atacăți un dușman nearmat, și mai ales când acest dușman e o femeie.”

El credea, că, cu aceasta a mântuit pre dōmnă de Fontenay, teroristii înse o tiră în închisore. Tallien se duse momentan la închisore și porunci se i se aducă înainte cetățana Fontenay. Inimile amindurora bateau tare, era o scenă mancorabilă.

„D-ta mai recunosc.”

„Da cetățana, și pentru ce ai venit în Bordeaux?”

„Pentru că la Paris totă lumea zace în închisore până și revoluționarii, eu încă sum revoluționară.”

„Noi nu suntem orbi,” duse Tallien liniștit, „noi ne îndreptăm numai în contra dușmanilor republicei.”

„Dar sunt și advocați republicani, cari suspină în închisore,” duse ea.

„Dar se revenim la acusa d-tale. Voiați se emigrați?”

„Se emigrăm? la acea nu m'am cugetat nici când; voiam se mergem în Spania, unde locuesce tatăl meu.”

„Ei bine cetățană, voiu da ordin, ca cercetarea afacerii d-tale să se întimple cât mai în grabă. Dacă cetățanul Fontenay nu e vinovat, atunci nu ești vinovată nici d-ta, și puteți merge în pace la tatăl d-tale în Madrid.”

Dōmnă de Fontenay își puse mâna într'ale lui Tallien. Acesta depărtă pe părcălabul ce sta la ușe.

„Nu mă trimite înaintea acestui tribunal urgisit să rugă ea.

„Dar că eu nu aș fi singur dinaintea lui Robespierre.” Dîcând acestea el luă mâna prinsonerei și o duse la buzele sale. cu un simțămînt frătesc. Ea se aruncă în genunchi și se rugă pentru libertatea bărbatului ei. „Scōlă te dōmnă,” duse el ridicându-o și strângendu-o la pieptul său; imi pun capul în joc, dară ce-mi pasă — d-ta trebuie se fii liberă...

În dimineața următoare mergea contele de Fontenay, în galop spre Pyrenei, fără să se mai uite după soția sa. înderept de frică nu cumva să se prefacă în stan de sare. El nu mai reveđu Frânciea nici când.

Teresia Cabarrus înse stăpâni de aici înainte pre Tallien, acest Alcibiade al Frânciei, și sub domnia ei respiră orașul Bordeaux din nou. Ea-l făcu pre proconsul să-și uite, că, a venit la Bordeaux ca se sansculoteze și gilotineze aristocrații. Iubirea unei femei surghiunise terorea. Ea nu numai că delatură aprōpe cu totul gilotina, dar' deschise adeseori și porțile închisorilor, a acestor înfricoșate închisori, unde omul nu avea nici pâne nici aer și în cari suferise chiar și ea așa demult. Ea istorisea că piciorlele ei ar' fi fost rōse de cloțani, căci în jurul flămânțiilor prinsoneri mișunau cloțani, și mai rupți de fōme.

Cam pe vremea aceasta i se raportă pe sub mână lui Robespierre, că, Tallien ar începe se jōce o rolă prea mare: când trece pe strade îl aclamă frenetic: „Trăiască salvatoriul Bordeaux-ului?” Că în teatru și la club domnesce acelaș entusiasm pentru el, și că chiar și aristocrații ar fi pe partea lui. Teresia predicase zădarnic prin cluburi: pacea, îndurarea și ertarea, Terorismul își mai ridică încă odată sângerul său cap.

Robespierre rechiemă pre Tallien. El se întorse cu o auctoritate și oratorie încă și mai mare, și presidă Conventul dela 2 Germinal al anului II-lea până la neuitata di, întru care cădură capetele lui Danton și Camil Desmoulin, pre piața revoluției.

La 5 Florel apăru Teresia înaintea Conventului, ca advocatul femeilor. Ea duse între altele: „Cetățeni, dacă virtutea este viața republicelor și dacă instituțiile poporale trebuie susținute cu moravuri bune, ore nu trebuie se vă îndreptați atunci întreaga vōstră atențiune asupra celei alalte jumătăți a neamului omenesc, care esercită o influință așa de mare? Nefericite acelea femei, cari necunoscându-și frumoșa chemare, își pierd virtuțile sexului lor, fără de a putea dobândi pre celea ale bărbatilor. Dar' nu este ore chiar așa o nefericire atunci, când ele în numele națiunii au se

Ioana Bădilla.

fiē lipsite de toate drepturile politice, atunci, când ele trebuie să se socotească de nesce străine în societatea omenească? Fără îndoială că într'o republică totul trebuie să fie republican, Decretele vōstre au dat femeilor frumosul nume de „cetețene;” acestea să nu fie înse numai nesce numiri gōle, ci ele se și cuprindă întru adevăr drepturile cetățanesci. Cetățeni!” adause ea de încheiere, „acea care vă descopere celea mai intime ale ei simțiri e tineră, de două-dei de ani, ea este mamă, și mai mult nu soție; cea mai înaltă a ei ambițiune, întreaga ei fericire ar fi împlinirea dorințelor ei.”

Abia trecuseră câteva zile, de când Conventul aplaudase nobilele cuvinte ale frumoșei femei, când Robespierre dădu ordinul de arestare al aceleia, Robespierre voia să lovească în Tallien, și fiind-că aceasta încă nu cuteza se o facă direct, așa cercă se o facă îndirect prin iubita lui.

Tallien protestă în contra acestei arestări în proxima ședință a Conventului. „Intemnițata este soția mea,” duse el. „Au trimis o solia la ea și i-au spus că i se va da libertatea și un pasport pentru străinătate dacă va subscrie că l'a știut pre Tallien ca pre un rău cetățan. Ea refuză înse cu indignare aceasta. Vedeți, cetățeni, așa e soția mea!”

(Va urma.)

Enea Pop Bota.

Viers de toamnă.

*Sa pornit un vânt de vale
Și-așa suflă de cu jale
Incât florile plângeau
Și rugau în plânsul lor
Pe tot omul călă'
Să le rumpă pân nu mor.*

*Păsărica săltătoare,
Ce cânta voios la sóre
Șede tristă și măh'nită
Colo'n tufa cea de spină
Lângă-un cuib de mărăcină
Cât îți vine să suspini.*

*Codrul fruntea-și neteșesce
Frunza-i cade lăngeșesce;
Iar pârîul pe de laturi
Curge'n unde șoptitoare
Ducând frunze, ducând flóre.
Ca și luntri înotătoare.*

*Flórea plânge, vîntu-i jalnic,
Inima me'ntreabă tainic:
„Unde-i flórea mea dorită?”
— Tainic sun'o voce'n vînt
„A perit de pe pamînt,
Asburat la Domnul Sânt:”*

Sabin

Amintiri triste.

— Memoriei dómnei C. N. —

(Urmare.)

Dar durere! în lumea acéastă nimic n-ue constatant!... „Tot se stânge, piere, ómení și popóre!

„Numai tu virtute ești nemuritoare“ a ținut poetul. Fericirea noastră, viața liniștită de mai înainte, relațiunile noastre intime — deși au ramas aprópe aceleași — au fost înse șguduite, au suferit naufragi prin obvenirea unui accident trist; lucrurile ș'au schimbat fața, ș'au schimbat coloratul de până acum îmbrăcând unul cu totul nou și neacceptat.

În familia venerabilului părinte N. s'a întâmplat o schimbare pe cât de esențială, pe atât de dureróasă: veselie, fericirea și îndestulirea, ce erau caracteristice acestei familii, au dispărut — pot dice — pentru totdeauna, dând loc nefericirii durerei și jelei perpetue.

O! câtă durere, câtă desamăgire în aceasta lume, în aceasta „Vale a plângerei!”

Pe când cređi, că ești aprópe de fericire, pe când cugeți, că după îndelungată luptă și osteneală, restul vieții îți va fi fericit, atunci de odată îți vine o lovitură, ce nimicește întreg viitorul ce sdobesce toate speranțele, toate aspirațiunile și ilusiile.

Așa s'a întâmplat și cu familia mult respectabilă a părintelui N.

Când în vara anului trecut mă reintore dela studii la caminul părintesc, le fac visita îndatinată. În privința primirii nimic nou de nu dór potențierea afabilității lor, dar' în familie? o! aici în primul moment observ schimbare: nelinise, grije, durere pe fața tuturor..., venerabila luă de câte-va săptămâni nu se simța bine... puterile-i corporale i slăbiau, vedând cu ochii, medicii i-au recomandat schimbarea aerului și linise perfectă.

Un presimț de durere, un fior îmi cuprinde întreg trupul; par' că simțiam, că pericolul e în ajun, par' că prevedeam o mare schimbare; de-odată îmi apare viitorul apropiat în cele mai negre colorii, în cele mai triste minute; momentan însă me reculeg, și combătând aserțiunile medicilor, încerc a-i mângăia, provocându-ne la îndurarea lui D-đeu și nesciința medicală. Dar' par că eu însu-mi nu credeam, ce susțineam, un presimț înfiorător me consuma.

După câte-va zile reintorcându-mă acasă dintr'o excursiune,

cu durere aud, că nu e glumă: Dómna trébuie să se supună sfaturilor medicali: morbul se agravează continu.

Câte-va zile și momentul plecării sosi.

Cine ar fi în stare să descrie un astfel de moment?! cine ar putea spune simțemintele, de cari sunt cuprinși cei de față în momentul, când soția credincioasă, mama iubitoare și femeia nobilă e silită să-și părăsască casa: soțul și cinci copii iubitori să-i lase în mână sorții și se meargă, să-și caute alinarea durerilor între străini?! Ar pute-o face aceasta pictorul cu măiestria penelului sau psihologul prin adăncimea ideilor sale? Eu cred că nici unul și altul...

Și acum mi se pare, că o ved cum, cu inima sdrobotită, cu ochii scaldăți în lacrimi și-a luat adio dela noi; și acum par' că o ved, cum suindu-se în trăsură, și-a mai îmbrătoșat odată copii — penru ultima óră — și-a mai aruncat o dată privirea-i aprópe stinsă spre casă și peste sat, ca și când ar fi presimțit, ar fi știut că acesta e ultimul adio!... Era sdrobotită trupesce și sufletesce.

S'a dus să-și caute remediu la medicii străini și o nefericire! și-a aflat mormântul în loc străin“ au fost cuvintele, cu cari mi s'a anunțat trista și sdrobotirea scire.

* * *

Au trecut de atunci săptămâni ba chiar și luni. Aprópe în fie care săptămână primiam vestii îmbucurătoare despre starea-i sanitară; asceptam deci numai momentul, pe când ne va avisa despre sosirea-i mult dorită; și ne simțiam mângăiați, deși era departe de noi.

De odată înse lucrul se schimbă pre ne-acceptate. Într'o Duminică dimineața păr. N. primesce epistolă, în care i se face cunoscută agravarea repentină a morbului. A doua zi și trimite copila casă vadă cum stă lucrul. Noi cei de acasă asceptam cu nerăbdare vesti noue despre ameliorarea stării.

Cât de mare și generală a fost înse durerea, când la două zile e chemat telegrafice și păr. N.

În acest moment de grea încercare, aprópe ne-a părăsit și ultima speranță; era o jele generală în întreg satul; toți înălțam

rugăciunii ferbinți la Părintele îndurărilor pentru mult iubita și nobila matronă.

La câteva zile se reîntorce părintele zdrobit sufletește și trucesce, pentru ca să se pregătească de cel mai dureros, de cel mai funest act posibil; de ultima catastrofă a soției sale iubite, de catastrofă, ce era în ajun. „Nici o speranță, nici o mângâiere, decât dela D-dău“ îmi dăse părintele N.

Eu eram gata de plecare; aș fi dorit mult se o mai ved odată înainte de a pleca, aș fi dorit să-i pot arăta interesul și stima, ce le nutresc și se încerc a-i alina durerile nemărginite, dar... nu am putut implorând decî ajutorul și grația divină, cu dorul de a auzi vesti bune și cu inima plină de durere, am plecat; un presimț trist înse îmi spunea, că pre acea, de care m'am despărțit și pe care atât de mult o stimam, nu o voi mai vede; simțam, că catastrofa nu e departe, dar n'aveam ce face, decât să înalți rugăciuni ferbinți la Tatăl ceresc pentru dînsa și să compătinesc familia, ce avea să fie despoiată de cea mai scumpă comoră — de soția și mama iubitore.

* * *

Era într-o Lună la amiazi; eram la prânz, când postarul îmi aduse un „Anunț funebral“ și o epistolă quadrată în negru. Ca un fulger mi-a trecut prin întreg trupul; nu sciam, care să o cetese nu-mi puteam da samă de mine însu-mi; una înse sciam: nobila și respectabila D-nă a părintelui N., mama a lor cinci copilași, femeia de toți iubită nu mai este între cei vii, ne-a părăsit, s'a dus pe veci.

Și nu ma'm înșelat; anunțul mi-o spunea: „Subscriși cu inima zdrobită!...“ epistola: Scumpa mea mamă ne-a părăsit, a murit în brațele mele și a iubitului meu tată.“ gata tot ce mi s'a spus, și mi s'a spus atât de mult.

O vale de lacrimi; o amortală trupească și sufletească a fost urmarea acestei vesti îngrozitoare.

Așa dar s'a sfârșit?... D-dău nu a ascultat rugăciunile atâtor ființe?... S'a dus!... D-dău a chemat'o la sine lăsând atâtea ființe în jale și durere?...

Nu!... e prea mult... prea mare, prea ne dreaptă, prea nesuportabilă lovitura aceasta!!... Se fie ore adevărat?... e vis ori realitate?... da! trista realitate!... au fost primele simțeminte după leturgia de mai nainte.

Dar nu! iartă-mă D-dăule! iartă-mi durerea. Tu ești prea înțelept, nu poți lucra rău; Tu ești prea bun, nu ne poți voi nefericirea; iartă-mi durerea, ce pe nedreptul me cuprinde, iartă-mi slăbițiunea. Tu ai lucrat înțeleptesce... ai chemat'o la tine, ca se fie fericită..., ai răpit'o dela soț și micii sei copilași, dar tot Tu i vei mângăia; trimitele decî ajutorul Tău, alinează-le durerile și suferințele, șterge lacrimile orfanilor dulce Isuse Tu te vei îndura... eu sciu, că omul — acesta nevrednică ființă pe nedreptul murmură, se plînge în contra Ta... Fii decî îndurător!...

Acum ce se fac? să-i mângăiu? dar ce va folosi mângâierea mea; cum voi pute eu mângăia atâtea inimi reci și nesuscetibile de ori ce mângâiere? Nu! nu-i pot mângăia.

Tot ce aș pute face e, să le spun, că mai este o ființă care de parte de ei suferă, care se consumă de aceeași durere; se le aduc aminte de mōtea nemeritată și atât de pe nedreptul a dulcelui Isus; se le aduc aminte cuvintele s. Scripturi: „Fericii sunt morții, cari mor în D-l,“ să le aduc aminte în fine, că acest suflet nobil nu i-a părăsit de tot el colo din lăcașurile dreptilor caută neîncetat la aceia, pe cari i-a părăsit, pe cari atât de mult i-a iubit și acum o deplîng neîncetat, nu i-a părăsit; el și acum e cu ei, înalțînd rugăciuni ferbinți pentru ei la tronul ceresc...

„Nu mi-a împlinit D-dău singura ultima“ rugare dăse neconsolata să fică; numai tu crești așa iubita mea; D-dău e prea înțelept, prea îndurat, El împlinesce dorințele și cererile omenilor, dacă acele sunt bune, El tōte le face numai spre binele și fericirea noastră, decî de unde scii, că nu e mai bine așa?! Incredete-te în El nu despera și Dînsul nu te va părăsi!...

În casa părintelui N. s'au schimbat mult s'au schimbat -ro-dical lucrurile; în locul bucuriei de odihniōră durere, în locul veseliei — întristare, în locul fericirii — nefericire; tōte s'au schimbat, tōte s'au îmbrăcat în jale — perpetuă, da! căci lovitura e ireparabilă.

O linisce adăncă, o linisce de mormânt domnesce în casa lor dua-nōptea; la masă vești pe tatăl încunjurat de cei cinci copii; el nu mănă: îi îndeamnă pe copii, dar nici aceia nu voiesc; numai cei doi mititei, cari încă n'au gustat dulcea fericire și dragostea de mamă, acestia în nevinovăția lor sunt tot cei vechi; pe fețele celor alalți înse lacrimile versate și durerea au săpat urne adănci; ei n'au linisce, n'au mângăiere, nu, căci le lipsesce ceva: mama iubită nu mai este. Tot ce mai pot face, e să înalțe rugăciuni ferbinți la D-dău pentru odihna sufletului scumpei lor ce cu durere și drag fac. Unica lor mângăiere e credința și firma convingere, că mama lor nu i-a părăsit de tot; și o vor revede colo sus în Ceriuri; ea e fericită și să rōgă pentru ei; aceasta le este ultima dorință; să o revadă și să fie fericiți împreună.

* * *

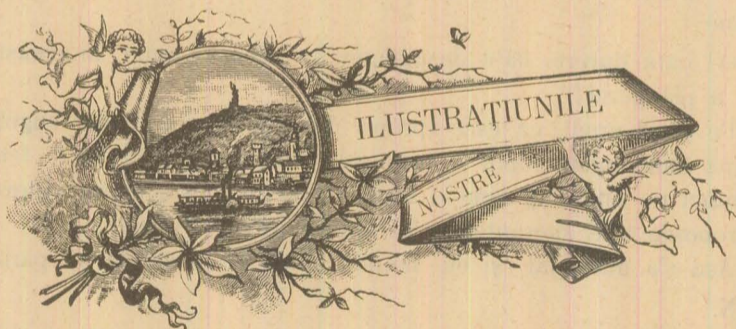
În cimiterul din satul H. o movilă de pământ de curund ridicată, la cap o cruce de lemn mai păstrează amintirea scumpei decedate până când în inimile celor, ce o-au pierdut aceasta amintire a ocupat un loc vecinic...

Suflet nobil și neuitat! soțul și copii, remași orfani te plîng neîncetat și te doresc; seracii, a căror suferințe de atâtea ori le-ai alinat, nu te uită; peregrinii rătăcitori, pe cari i-ai adăpostit, te caută; noi cei remași în jale te plîngem și dorim; rugăciunile nōstre înalțate pentru tine și lacrimile versate pe recele-ți mormânt să-ți fie resplata și prinosul nobleței și bunătății tale!...

Dormi în pace scumpă decedată; dormi în pace suflet nobil și generos... în veci amintirea ta!...

Budapesta, Septembrie 1900.

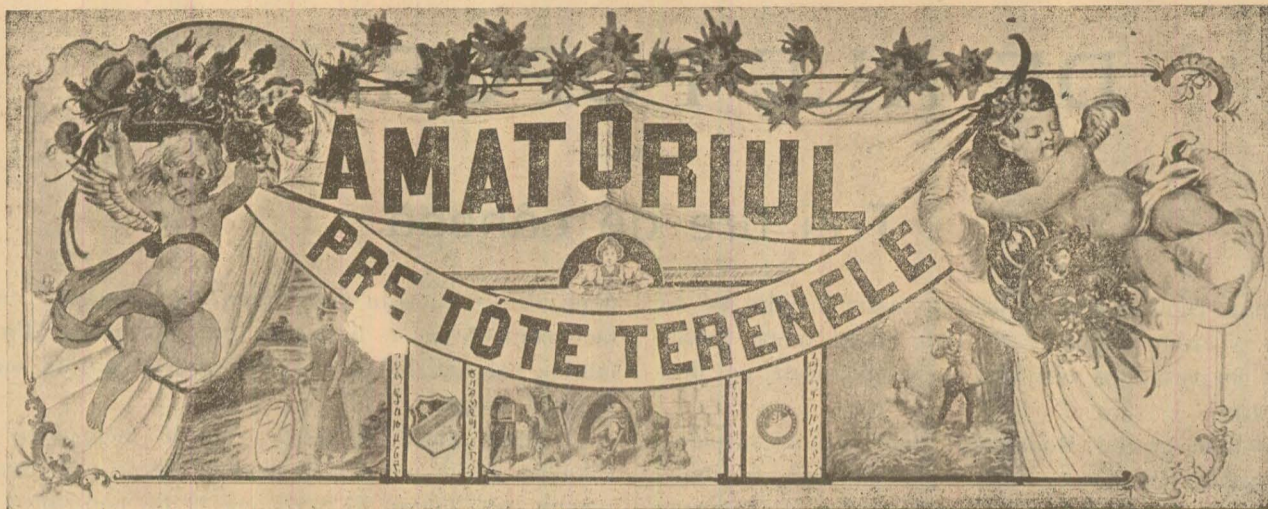
Cinel.

Pe pagina 146 prezentăm potretul marei binefăcătoare Ioana Badilă care a lăsat mostenire tinerimei universitare din Cluj o frumoasă avere.

Tinerimea Universitare din Cluj a serbătorit cu pietate la 11 Novembre a. c. memoria matronei lor.

Două biserici frumoase. În comitatul Bistrița-Năsăudului românii edificat foarte multe biserici frumoase din material solid, două din acestea ne înfățișază și ilustr. nōstră de pe pag. 150.

Prismatina.

În timpul mai nou, firme vestite de prin orașele mari și-a trimis agenți de-a lor prin părțile locuite de români spre a aduna fel de fel de brodării și desemnuri de pe portul țeranilor noștri, mai cu samă de pe cel muierească.

Resultatul acelor colecțiuni de mustre în scurtă vreme l'a putut observa orî și cine, privind cu băgare de samă la nafrămile, șurțurile și brodăriile ce le fabrică acuma acele firme și le vind prin prăvălii țeranelor noastre cari le cumpără cu bani scumpi.

Brodarile acelea esecutate frumos sunt făcute după mustrele cele vechi ale țeranelor noastre cu aceea deosebire, că nu sunt numai o parte din ele brodate, ceea mai mare parte însă nu sunt brodate ci zugrăvite după maniera prismatină — pe catifea orî mătasă.

Acestea sunt tot acele forme, figuri și desemnuri ce țerancele noastre le coș cu acul pe pânză și ele nu le cunosc, de aceea credem a face un bun serviciu stimabilelor noastre cetitóre, făcându-le cunoscută acest soi de pictură prismatină.

Zugrăvêla acêsta prismatină de aceea o folosesc fabricile la astfel de lucruri pentru că e cu mult mai ușor de esecutat de cât brodaritul, nu-i atât de costisitor și pôte rivalisa cu orî ce brodarie esecutată pe mătasă orî catifea, fiind tot atât de frumoasă și durabilă.

Maniera acêsta de zugrăvitură e atât de simplă și ușoră în cât orî și cine o pôte învăța de sine fără de nici un instructor.

Efectul e frapant și se pôte obține la diferite obiecte p. e. coperte, paravane, porteciete, pompadoure, Lambreguine, perinute, drapele, prapori, ornate bisericesci, costume, gaitane, pantofi, etc.

Requisitele ce se folosesc la acêsta zugrăvitură se pot procura dela firma P. Lindhorst în Berlin, SW. Kürassierstrasse 14, — aședate tôte în șcutulă de carton orî în cutie de tinichea lustruită cu lack pentru prețul de 3—15 mărei (3.60—18 corone).

Afară de acestea se mai pot procura tot dela firma numită modele desemnate și începute pentru astfel de lucruri, cu prețuri moderate.

La Zugrăvire se întrebuintează un feliu de pulbere ce nu-și perde lustrul metalic și care se capătă în comerț în 16 diferite colorii și anume:

Aur verđiú	= Grün gold	Roș ca vinul	= Weinroth
Aur-vechiu	= Alt gold	Arama II.	= Tief-kupfer
Aur	= Gold	Argint	= Silber
Verde	= Grün	Negru	= Schwartz
Albastru ca oțelul	= Stahl blau	Albu	= Weis
Purpuriu	= Purpur	Verde deschis	= Hellgrün
Aramă I.	= Kupfer	Violet	= Violett
Oranju	= Orange	Albastru deschis	= Hellblau.

Pulberea aceasta metalică se mestecă cu un oleu anume pregătit spre acest scop numit „Medium“ făcând o cocă (ciuriuală) grosă,

Înainte de a începe a zugrăvi trebuie desemnate pe mătasă orî catifea mostrele ce vom a le zugrăvi apoi punem colorile.

Colorile acestea se aședă cu ajutorul unui penel aspru de perî (Borsten pinsel) trăgând cu penelul plin de colóre dar numai într'o direcțiune.

Umbriturile se fac cu colorii mai subțiete și liniile mai fine se trag cu peneluri de perî de jder.

Pentru plisă tescuită se folosesc și sunt de a preferi penelurile din perî de cămilă.

Mediumul se pôte subțiea cu „soluțiune de Clearing“ (terpentin subțire) tot acesta se folosește la spălatul penelurilor și scóterea petelor.

Deci tot lucrul nu e ceva minune trebuie probat și făcut cunoscut țeranelor noastre cari au mai multă trebuință de ași pregăti însele astfel de lucruri și a nu le cumpera pe bani scumpi de la streini.

Nimicirea gârgărițelor.

D-lu Nicolau Matheiu preot în Chiheriul superior ne rógă a scrie ceva despre modul cum se pot nimici gârgărițele din bucate cea ce cu placere o și facem.

Gârgărița (Tinea granella L.) și silopyilus (Calandra granarius L.) ambe spețiile acestea unde se încuibă în grânare devastează bucatele cu desevirșire.

Când observăm cam prin lunile August și Septembrie pre vrafurile de cereale câte un mototoleț murdar de 20—30 graunțe învălit într'o țesetură albă, suriă, atunci putem fi siguri că avem de lucru cu gârgărițele.

Omidele acestea își caută locu prin crepăturile grindilor și a scândurilor spre a se împăpușa.

Din papușe ies prin April până în Iuliu și se prefac în fluturea mică de colóre sură arginție.

Pentru nimicirea gârgaritelor din bucate se recomandă înainte de tôte o curățenie cât se pôte de mare în grânar.

Crepăturile de scânduri și grindii să se ungă cu var și cătran (dohot.) să se stropească cu apă (100 părți) în care s'a pus acid carbolic (5 părți).

Dacă păreții îi spoim atunci e și mai bine în acêst cas înfundăm tôte crepăturile și în var încă punem acid carbolic.

Unde observăm gândaci, păpușe orî fluturi de gârgărițe acele după putințe le prindem adunăm și nimicim.

Bucatele le vinturăm cu sirguinta le strocăim și curățim de colb.

La cuantitați mai mici de bucate unde sa încuibat gârgărițele se pôte ajuta nimicirea acestor și prin uscarea în cuptoriu a bucatelor la căldură carea înse nu-i ertat se treacă preste 50 grade C. spre a nu nimici puterea de încolțire în bucate.

Dacă gârgărițele sau încuibat în masură mare atunci nuî altă scapare de cât de a deșerta grânariul de bucate al spăla cu leșie tare preste tot și al lăsa un an nefolosit.

DE ALE POPORULUI.

Trei fire de cânepă.

Bună ziua moș Dinule: dar ce pricină te-a mai adus pe la Tîrg? Nu cum-va ai vre-o judecată? Se vede că îți merg trebile bine, ai făcut iar de parale pe cari vrei se le cheltuești pe drumuri și cu advocații.

— Dămî dómne gîndul Románului depe urmă, răspunse Moșneagul, neteșinduși barba și uitându-se zimbînd la mine. Am isprăvit cu judecățile, cocóne, mi-a venit minte la bătrînețe și acum munesc în greu să nu-mi fie rău, că așa este Románul: până nu dă cu capul de pragu de sus nu vede pe cel de jos — Dar mulțumesc lui D-đeu că nu ma lăsat puterile la bătrînețe, alerg ca cei tineri să-mi agonisesc bucătura cu cînste. — Să-mi trăiască juncușorii, că mă hrănesc după urma lor și acum luai chirie bunicică, că adusei porumbu lui Gheorghe la Tîrg, și mi-ar fi mers și mai bine luna asta, dar pîrdalnea de judecată, bat-o focul ne ține tot pe drumuri de vre-o trei luni.

— Dar bine Moșule că spuseși, că te-ai lăsat de judecată?

— Apoi de... Acum m'am lăsat eu de ele, dar nu se lasă ele de mine.

— Ba đi mai bine Moșule, că lupul își lapadă părul, dar năravul ba. — Dar pentru ce ai fost la judecată?

— Apoi pentru trei fire de cânepă și n'am fost numai eu; a fost satul întreg, am făcut drumul ca în palmă tot infățindu-ne la judecătoria, tocmai în toiul muncii de ne-a rămas bucatele ne muncite.

— Ce spui Moșule? Cum, pentru trei fire de cânepă v'atî judecat tot satul? Mare hasliu mai ești.

— Cei Boierule, nu-ți vine să cređi? Apoi eu cum cred snóvele și povestile, care le scrii D-ta prin cărți, dar fie că n'ai scris nici una ca pățania noastră. — Mai rugat când ai fost pe la noi, că dacă voi veni pe la oraș, să dau pe la D-ta ca să-ți spun din basmele și cântecile bătrînești care le știu și eu tot depe la bătrani. — Dar ce să-ți mai spun eu din tinerețele mele, mai bine să-ți povestesc de când a ieșit dracul pe uscat, de aruncă ochi de rac între ómenii învrăjbindu-i, de să mánencă ca cânii unul pe altul.

— He! He! Cocóne! Mai de mult era jumea mai deșteaptă ca acum, dar trăia cu frica lui Dđeu, cuvântul era lucru sfînt, contraate și înscrisuri nu se pomeneau, nu poftea nimeni la avutul altuia și toți trăiau în pace și în dragoste. — Și atunci bea omul țuică și vin, și bea multe de tot că avea de unde, dar nu-și bea mințile, certuri nu se făceau, pușcăriile erau góle.

— Așa e Dinule! Tot sórele ăla este pe cer, stelele și luna sunt tot ca atunci, florile nu și-au pierdut mirosul, frunza în codru e tot verde, privighetórea cîntă tot dulce și frumos, dar d-ta ai îmbătrinit și de aceia ți-se pare tóte schimbate în lume. Dar ne luarăm cu vorba! Ia spunem pățania cu trei fire de cânepă?

— Apoi se veđi cum s'a întimplat: Catalina puse cânepa la topit în apa Tismanei ce trece pe lângă satul nostru, și să ducea în fie-care đi s'o vadă, ca nu cum-va să se fi desprins vre-un țaruș, orî se cadă vre-o piatră dupe ea ca să iasă d'asupra apei. — Odată, ce s'auđi! Chir! Vai! De se ridicase satul în picioare Ce se întimplase? Copilul Frosei, care păștea oile pe acolo, o lóză ca de vre-o 7 ani, a intrat în apă și a luat trei fire de cânepă ca să-și facă cunună la căciulă, tocmai când venea Catalina la cânepă.

Ce să-ți mai spun, când l'a văđut muierea cu firele în mână l'a luat la ocări, ba mi se pare, că l'a și cîrpit odată, și unde a început înpelitatu de copil să țipe de credeai că a jupuit 7 piei

depe el. — Nu știm cum dracu s'a întimplat, că ucigăl-tóca nu face pomeni, să se întimple prin apropiere, Frosina muma băiatului, care auzindu-l țipând a alergat într'un suflet să vadă ce ia pățit odorul.

Ținte pinză să nu te rupi, a început să se ocărăscă cu Catalina și din ocară s'au luat la bătae, că abia le-au despărțit ómenii care lucrau în apropiere la un pod, între care eram și eu.

A dóua-đi Frosina cu jalba în proțap la judecătoria, că i-a omorît Catalina copilul, că a necinstit-o, că a batut-o și i-a rupt din cap, câte în lună și în sóre.

Catalina nu s'a lăsat mai pe jos, a dat și ia petiție la judecătoria, că a sărăcit-o copilul Frosei prăpădindu-i cânepa și lăsându-i bărbatul și copii fără îmbrăcăminte de iarnă, rugând cinstita judecătoria în genunchi și cu lacrămile în ochi să aibă milă și de o săracă ca ea și se oblige pe Frosina s'o despăgu-bească. Și una și alta au citat mai tot satul ca martori, pe toți care alergaseră la țipetele lor, între care eram și noi care lucram la pod și care le despărțisem.

Ne-am infățiat până acum de vre-o 6 orî și tot nu s'a isprăvit procesul, că a încăput și Marin și Ștefan, bărbatii Catalinei și al Frosinei, pe mánile advocaților de la Tîrg, că de, bieții ómeni plătesc ólele sparte, și cum n'a avut ómenii să le dea tóte paralele câte au cerut ei, până să și le scótă depe sufletul lor, tot amână procesul și ne pórtă pe toți pe drumuri.

Ba că n'am venit toți martorii, ba că cutare n'a primit ci-tația, ba că lipsește Vlad, ba că lipsește Stan, așa că au cheltuit de s'au stins și în loc să se înpace mai rău s'au învrăjbit.

Ba să veđi că dintr'un proces s'a făcut zece; că din pricina lor s'a certat și Radu cu Nicolae, apoi s'a mai certat și Ilinca cu Maria lui Simion, și ce să-ți mai spun, vai de capu lor să sărăcesc pe drumuri și ferice de advocați care trăesc din sudórea, din munca și din prostia lor.

De aceia venii pe la d-ta să scrii și pățania satului nostru a vre-o gazetă orî în vre-o carte, care să se cetească si pe la țară, că cum s'a făcut anul ăsta țuică multă pe la munte, cu tótă taxa cea grea, care s'a pus, să pun ómenii de necaz pe chef și de la chef la ceartă, și de la ceartă la bătae' de la bătae la judecată până și-or vinde vitele ca să plătească la advocați și copii lor să móră de fóme la iarnă."

— Avea dreptate unchiașul, că era Stan pățitul. M'am despărțit de el mulțumindu-i și rugându-l când s'o mai întimplat ceva pe la sate să mai vie pe la mine, să-mi istorisească, că și eu îi voi face pofta și le voi serie numai de cât. dându-le publicității ca să servească de învățătură fraților noștri de la țară.

Cronica.

Himen: D-l Emiliu Andreșan teolog de Blaș cu d-șora Anastasia Huza s'a cununat la 25 Novembre în biserica gr. cat. din Băla *felicitările noastre.*

† **Necrolog.** D-l Nicolae Serafin, proprietari membru fondator al Institutului de credit și economii „Hațegana” în Hațeg, a reposat la 2 Novembre a. c.

Caritatea. Membrii fondatorii a înființândei reuniuni „Caritatea” pentru ajutorarea bisericilor și școlilor s'erace, în ședința țiuntă la 21 /X 1900 a decis că până la aprobarea statutelor sumele încurse pentru „Caritatea” să se concreadă comitetului administrativ al averilor bisericești gr. cat. din Șoimuș spre a fi manipulate conform stipulațiunelor cuprinsă în statutele proiectate.

Comitetul a primit aceasta însărcinare și a decis de a împărți ajutoarele în fie care an Duminecă înainte de postul s-tei Mării.

La administrațiunea averilor bisericești din Șoimuș a mai încurs pentru „Caritatea” următoarele sume;

Transport din nr. 12 . . . cor. 31 bani 74.		
Dela Flore Parcălab Șoimuș	—	29.
„ Nastasia Băciu	1	—
„ Pompeiu Băciu, Rutca	1	—
„ Ștefan Sângeorgean, S.-Georgiul-s.	—	40.
„ Pop Grigore	—	12.
„ Stefan Luca	—	24.
„ Iftinie Luca	—	12.
„ Dănila Timariu	—	24.
„ Ioan Parcălab Grip.	—	12.
„ Erimie Părcălab	—	24.
Suma	35	51.

Vasile Băciu,
curator prim bisericesc

Găcitură de șach.

de Augustin S. Rațiu student în VII cl. gimn în Blaș.

		să	suri	cel				
		vi	dorm	vrea				
pot	mai	S'a	la	vi	pu	*Aș		
lin	ea!	Să	sa	în	rea	prin		
		du	mea!	țin				
		de	că! . . .	re				
gân	ea!	Să	Și	mai	som	nu	e'n	mea!
suri	ne	desc	A	prin	el	tra	nul	pot
la	mă	vi	vi	Dar	nu	nică	Ah!	con
		tot	R	mor				
		să	ca	vi				
scî	nul	aș	sa	mai	vrea	curm	rea	te
mic		că'n	aș		de	în		du
som	Deași	veci				re	Să	mea!

Deslegări de găcitură.

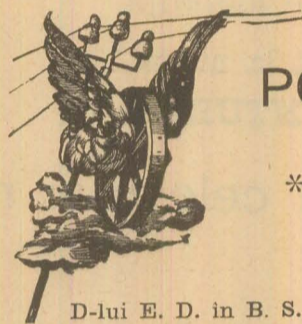
Deslegarea găciturii de șach din nr. 14—15 de d-șora
Lucreția Mathe.

Oblonitu mi-a fereastra
Gerul cu a lui flori de ghiată
Și în totă casa asta,
Eu sunt singura viață.

Dac' ar fi un foc în sobă
Miar părea, că suntem doi
Ași mai sta cu el de vorbă,
Mai uitând cele nevoi.

A deslegat-o bine d-nele și domnișorele: Silvia Brinzeu în Ciuguzel, Otilia Caba în Cheud.

Apoi domni: Andreiu Bugnariu, practicant post. în Karczag. Ioan Barna preot în B.-Sz.-Miclăușl. Ioan Roman stud. în a VI. cl. gimn. în Elisabetapol. Ilariu Cojocariu stud. gimn. în Tecusul-să-sesc.

POSTA * * *

* * * REDACȚIUNEI.

D-lui E. D. în B. S. frumoasă fotografie ce ne-ați predat am expedat-o la Viena ca se ne facă un clișeu de pe ea, așteptăm se ne trimiți și teceștul precum și celelalte fotografii promise — sincere salutări.

D-lui Sabin în Buda-Pesta Poeziile: Rami, Departe și novela „Un ideal” le-am primit și le vom face loc în unul din numărul următor.

D-șorei Silvia Brinzeu în Ciuguzel. Găcitură de șach am primito și o vom publica.

D-lui I. B. în B.-S.-M. Competința a-tale vei primi-o dea dreptul nu pot eu se subtrag nimic de acolo când vei primio cu siguranță nu sciu dar așa cred că n'a trece mai mult de 14 zile și vei avea paralele la mână. Oferim pentru Caritatea bine voeste al trimite „la administrațiunea averilor bisericești gr. cat. din Șoimuș.” Cei patru floreni despre cari faci întrebare nu trebuie se-i plătești. salutare.

D-lui I. C. în T. S. găcitură trimasă se va publica.

D-lui E. P. B. în S. Primim sfatul ce ni-l dați în privința hirtiei; Cu începutul anului venitoriu ear vom tipări Revista pe hirtie albă satinată.

La mai mulți. Ve rugăm a ne trimite cōlele de prenumerațiune la Rev. Ilustr. de pe a. 1901 cât mai îngrabă — spre a ne putea orienta în privința numărului asemplarelor ce vom avea de tipărit; pentru că csemplare întrecătoare la nici un cas nu vom mai tipări.

D-lui T. B. dicit că d-ta ne-ai câștigat până acuma 30 abonați, tot de-una te-am cunoscut de om energie — așa sunt toți învețătorii cei buni — îi mulțămim.

D-lui Ilariu Ciungan în Boos, așteaptă încă 14 zile.

D-lui Petru Oprea în Prostea rom. Și eu sum năcăjit pentru că nu se mai face o dată rafuiala dorită, dar ce se fac? caută se aștept, mai așteaptă și d-ta vre 14 zile — căci trebuie se vie.

D-lui Paul Anca preot în Reticel, Cum se nu capeți — ce-a ce și se compete? trebuie se capeți numai fii cu puțină răbdare.

M. On. D. Michail Cherebeț, preot în Bogata română, am făcut pași de lipsă pentru ca se capeți cea ce ceri prin epistola adresată nouă.

D-lui I. Marga preot în Zalha. Cea din urmă se va publica îndată ce vom dispune de spaț.

D-lui Ioan Anghel în Lechințora, găciturile trimasă le vom publica.

D-lui Nicolau Matheiu preot în Chiheriul superior despre stirpirea gărgărițelor am scris veți amatorul din numărul de față, fă așa și vei scăpa de ele.

D-lui S. P. S. în S. nu cred se se pōtă face mai curund de cât numai cu începutul anului venitoriu. Acum nu dispunem de spaț

D-lui I. V. în R. Căntece vechi din popor. le-am primit și le vom publica

D-lui Ioan Tat preot în Nucet. Nu le-oiu uita.

D-lui Ioan Sângeorgean preot în Parva. Am primit și în scurt timp vei fi satisfăcut.

La mai mulți ▲celași răspuns.

PRIMA TIPOGRAFIA ROMÂNEASCĂ
IN
NORD-OSTUL TRANSILVANIEI.

Prin această fac cunoscut onoratului public, cumcă am înființat în Șoimuș (comitatul Bistrița-Năsăud) un stabiliment tipografic provădut cu cele mai bune mijloce tehnice, aranjat după stilul cel mai nou, cu literile cele mai moderne, unde se primesc spre executare :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,
BILANȚURI.

Compturi,
PREȚURI-CURENTE

Cuverte.

Bilete de înmormântare,

CIRCULARE.

Cu cele mai moderate prețuri.

Tipografia BACIU, Șoimuș.

Comandele se execută prompt și cu acuratețea.

Prețurile sunt foarte moderate.

Tipografia BACIU în Șoimuș
(Sajó-Solymos u. p. Nagy-Sajó).

La administrațiunea foiei
„Revista Ilustrată“
în Șoimuș, u. p. Nagy-Sajó
se află de vândare :

Cum se fotografăm? — — — — —	cor.	1.—
Oglinda inimei poesii de G. Bugnariu —	„	—50
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția de salon — — — — —	„	10.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția porală — — — — —	„	5.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 semes- trul I, elegant compactată — — —	„	3.—

Portretul metropolitului Șuluțiu pe carton de luc — — — — —	cor.	—40
Portretul lui George Barițiu pe car- ton de luc — — — — —	„	—20
Castelul Peleş tablou pe hârtie de luc	„	—30
Novele și schițe de I. P. Reteganul —	„	—70

Toți acei. cari comandă **tóte opurile de mai sus de-odată**, capătă un scădemânt dela prețul indicat.

Administrațiunea.